

Hà Tĩnh, ngày 14 tháng 5 năm 2025

THAM LUẬN HỘI THẢO LẤY Ý KIẾN
Đối với dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều
của Hiến pháp năm 2013

Hiến pháp là đạo luật gốc của Nhà nước, là văn bản chính trị, pháp lý có ý nghĩa quyết định đến sự phát triển của đất nước, thể hiện ý chí, nguyện vọng của nhân dân. Để thực hiện chủ trương sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, Quốc hội đã quyết định xem xét sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2013 với phạm vi sửa đổi tập trung vào các quy định của Hiến pháp năm 2013 về Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và việc phân định đơn vị hành chính, tổ chức chính quyền địa phương. Do vậy, việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp 2013 tại thời điểm này là phù hợp. Qua nghiên cứu dự thảo Nghị quyết, Viện KSND tỉnh Hà Tĩnh thống nhất như nội dung dự thảo.

Thứ nhất, với nội dung dự thảo sửa đổi, bổ sung quy định về Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội (Điều 9 của Hiến pháp năm 2013): khoản 1 Điều 1 dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung Điều 9 của Hiến pháp năm 2013: *Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là bộ phận của hệ thống chính trị của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo; là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân; tập hợp, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc; thể hiện ý chí, nguyện vọng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân; đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội; giám sát, phản biện xã hội; phản ánh ý kiến, kiến nghị của Nhân dân đến các cơ quan nhà nước; tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, hoạt động đối ngoại nhân dân, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.*

Đồng thời, quy định khái quát về các tổ chức chính trị - xã hội theo hướng khẳng định vị trí của các tổ chức này trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; bổ sung, làm rõ nguyên tắc hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên là hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động dưới sự chủ trì của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật, điều lệ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, điều lệ của mỗi tổ chức. Cụ thể: Công đoàn Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, Hội Cựu chiến binh Việt Nam là các tổ chức chính trị - xã hội *trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*, được thành lập trên cơ sở tự nguyện, đại diện và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của thành viên, hội viên tổ chức mình; được tổ chức và hoạt động thống nhất trong Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; cùng với các tổ chức thành

viên khác của Mặt trận *hiệp thương dân chủ*, phối hợp và thống nhất hành động dưới sự *chủ trì* của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức thành viên của Mặt trận và các tổ chức xã hội khác hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật. *điều lệ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*, điều lệ của mỗi tổ chức.

Với những nội dung sửa đổi, bổ sung như trong dự thảo Nghị quyết đã làm rõ vai trò cốt lõi của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, nhấn mạnh vị trí của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là tổ chức trung tâm của khối đại đoàn kết toàn dân, tạo cơ sở pháp lý cho việc sắp xếp lại các tổ chức thành viên, giảm bớt sự trùng lặp trong việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ, bảo đảm thống nhất và đồng bộ với cơ cấu tổ chức đảng, phù hợp với mô hình tổ chức mới sau khi sắp xếp, tinh gọn các tổ chức chính trị - xã hội vào Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; bên cạnh đó dự thảo quy định nguyên tắc hoạt động cơ bản, nền tảng thể hiện bản chất liên hiệp tự nguyện của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đó là nguyên tắc hiệp thương dân chủ.

Thứ hai, với nội dung dự thảo sửa đổi, bổ sung quy định về Công đoàn Việt Nam (Điều 10 của Hiến pháp năm 2013). Dự thảo Nghị quyết đề nghị bổ sung Điều 10 theo hướng khẳng định Công đoàn Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội của giai cấp công nhân và của người lao động, *trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*; bổ sung chức năng nhiệm vụ là *đại diện của người lao động ở cấp quốc gia trong quan hệ lao động và quan hệ quốc tế về công đoàn*.

Dự thảo bổ sung quy định như trên là phù hợp, đảm bảo thống nhất với nội dung sửa đổi, bổ sung tại Điều 9 của Hiến pháp năm 2013, đồng thời bổ sung để ghi nhận vị trí, vai trò của Công đoàn Việt Nam là đại diện của người lao động ở cấp quốc gia trong quan hệ lao động và quan hệ quốc tế về công đoàn để khẳng định vị trí quan trọng, không thể thay thế của Công đoàn Việt Nam trong quan hệ lao động, đại diện cho giai cấp công nhân và người lao động, chăm lo và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng cho đoàn viên công đoàn và người lao động; tránh tình trạng có những tổ chức bất hợp pháp mượn danh đại diện cho người lao động Việt Nam để đề nghị tham gia các tổ chức quốc tế về lao động và công đoàn với mục đích chống phá Đảng, Nhà nước và tổ chức Công đoàn.

Thứ ba, nội dung sửa đổi, bổ sung quy định về quyền trình dự án luật, dự án pháp lệnh của các tổ chức chính trị - xã hội (Điều 84 của Hiến pháp năm 2013). Dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung khoản 1 Điều 84 theo hướng không tiếp tục quy định quyền trình dự án luật trước Quốc hội, trình dự án pháp lệnh trước Ủy ban Thường vụ Quốc hội cho các cơ quan trung ương của tổ chức thành viên của Mặt trận. Đề xuất sửa đổi như trên là phù hợp, bảo đảm thống nhất với các nội dung sửa đổi, bổ sung về vị trí, chức năng, nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên tại Điều 9 của Hiến pháp năm 2013, phù hợp với tổ chức bộ máy của Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam sau khi sắp xếp, tinh gọn các cơ quan trung ương của các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ ở trung ương vào Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

Thứ tư, nội dung sửa đổi, bổ sung quy định về tổ chức đơn vị hành chính (Điều 110 của Hiến pháp năm 2013). Dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung Điều 110 như sau: 1. *Các đơn vị hành chính của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam gồm tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và các đơn vị hành chính dưới tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.* 2. Đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt do Quốc hội thành lập. 3. *Việc xác định các loại đơn vị hành chính dưới tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và trình tự, thủ tục thành lập, giải thể, nhập, chia đơn vị hành chính, điều chỉnh địa giới đơn vị hành chính do Quốc hội quy định.*

Thực hiện chủ trương sắp xếp tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025 Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tổ chức chính quyền địa phương 02 cấp và kết thúc hoạt động của đơn vị hành chính cấp huyện từ ngày 01/7/2025, việc sửa đổi, bổ sung Điều 110 của Hiến pháp năm 2013 theo hướng quy định mô hình địa phương 02 cấp, đồng thời không quy định quá chi tiết về hệ thống các đơn vị hành chính với tên của từng loại đơn vị ở từng cấp là phù hợp. Việc sử dụng cụm từ “đơn vị hành chính dưới tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương” là bảo đảm thống nhất với nội dung đã được quy định tại khoản 8 Điều 74 và khoản 4 Điều 96 của Hiến pháp 2013.

Thứ năm, sửa đổi, bổ sung một số quy định khác về chính quyền địa phương (khoản 2 Điều 111, khoản 2 Điều 112, khoản 1 Điều 114 và khoản 2 Điều 115 của Hiến pháp năm 2013).

Dự thảo Nghị quyết đề nghị sửa đổi, bổ sung các Điều 111, 112, 114 của Hiến pháp năm 2013 theo hướng quy định tổ chức chính quyền địa phương gồm Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân; không sử dụng thuật ngữ “cấp chính quyền địa phương”. Đề xuất sửa đổi như trên là phù hợp, thể hiện tính thống nhất về mô hình tổ chức chính quyền địa phương, tránh gây nhầm lẫn với thuật ngữ “cấp chính quyền địa phương” để chỉ chính quyền địa phương tại những đơn vị hành chính tổ chức đồng thời cả Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân.

Dự thảo Nghị quyết đề nghị sửa đổi khoản 2 Điều 115 của Hiến pháp năm 2013 không quy định Chánh án Tòa án nhân dân, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân thuộc phạm vi đối tượng trả lời chất vấn của đại biểu Hội đồng nhân dân. Quy định như trên là phù hợp do thực hiện chủ trương của Đảng về không tổ chức Tòa án nhân dân, Viện KSND cấp huyện mà thay thế bằng các Tòa án nhân dân và Viện KSND khu vực không gắn với một đơn vị hành chính cụ thể nên sẽ không có Hội đồng nhân dân ngang cấp để thực hiện quyền chất vấn. Bên cạnh đó, căn cứ theo quy định về nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Viện KSND tại khoản 1 Điều 7 Luật Tổ chức Viện KSND thì Viện trưởng các Viện kiểm sát cấp dưới chịu sự lãnh đạo thống nhất của Viện trưởng Viện KSND tối cao, vì vậy các vấn đề liên quan đến chức năng, nhiệm vụ của Viện KSND cấp tỉnh, Viện KSND khu vực do Viện trưởng Viện KSND tối cao chịu trách nhiệm báo cáo, trả lời chất vấn trước Quốc hội. Như vậy, tuy không quy định về thẩm quyền chất vấn của đại biểu Hội đồng nhân dân đối với Chánh án Tòa án nhân dân và Viện trưởng Viện KSND song Hội đồng nhân dân vẫn thực hiện thẩm quyền giám sát việc tuân theo Hiến pháp và pháp luật ở địa phương, trong đó

bao gồm giám sát hoạt động của Tòa án nhân dân, Viện KSND và của các cơ quan nhà nước khác trên địa bàn. Đại biểu Hội đồng nhân dân vẫn có quyền kiến nghị với các cơ quan nhà nước, tổ chức, đơn vị ở địa phương (trong đó có Tòa án nhân dân, Viện KSND ở địa phương) và người đứng đầu các cơ quan, tổ chức, đơn vị có trách nhiệm tiếp đại biểu, xem xét, giải quyết kiến nghị của đại biểu; và quyền chất vấn đối Tòa án nhân dân, Viện KSND được thực hiện tập trung, thống nhất tại Kỳ họp Quốc hội. Do đó, vẫn bảo đảm cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước giữa các cơ quan, tổ chức, người có thẩm quyền ở địa phương.

Thứ sáu, với nội dung Điều 2 Dự thảo Nghị quyết, quy định về hiệu lực thi hành và điều khoản chuyển tiếp. Khoản 1 Điều 2 Dự thảo Nghị quyết xác định thời điểm có hiệu lực thi hành của Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp năm 2013 là từ ngày 01/7/2025. Khoản 2 Điều 2 Dự thảo quy định kết thúc hoạt động của đơn vị hành chính cấp huyện kể từ ngày Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp năm 2013 có hiệu lực thi hành. Quy định trên là phù hợp vì Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025 Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII đã thống nhất khẳng định: “Đồng ý chủ trương tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp: cấp tỉnh (tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương), cấp xã (xã, phường, đặc khu trực thuộc tỉnh, thành phố); kết thúc hoạt động của đơn vị hành chính cấp huyện từ ngày 01/7/2025 sau khi Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp năm 2013 và Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi) có hiệu lực thi hành”.

Khoản 3 Điều 2 Dự thảo Nghị quyết, quy định việc chỉ định các chức danh của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân và Trưởng đoàn, Phó trưởng Đoàn đại biểu Quốc hội để tạo cơ sở pháp lý cho việc kiện toàn tổ chức bộ máy của các cơ quan trong đợt sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh, cấp xã năm 2025 và kiện toàn tổ chức bộ máy của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân nhiệm kỳ 2021 - 2026 khi không còn đơn vị hành chính cấp huyện. Quy định trên là cần thiết để đáp ứng yêu cầu bố trí, sắp xếp cán bộ. Cơ chế này chỉ thực hiện trong năm 2025 để phục vụ việc sắp xếp các đơn vị hành chính lần này gắn với nội dung được sửa đổi, bổ sung của Hiến pháp (về việc không tổ chức đơn vị hành chính cấp huyện), còn sau bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2026 - 2031 và các năm tiếp theo tiếp tục thực hiện bầu nhân sự bình thường theo đúng quy định hiện hành, Hội đồng nhân dân sẽ bầu các chức danh của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân.

Trên đây là một số ý kiến tham luận của Viện KSND tỉnh tại Hội thảo lấy ý kiến đối với dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp 2013./.